

27 March 2020

LATVIAN – Short Version

Shahid NADEEM, Playwright, Pakistan

Šahids NADĒMS, Dramaturgs, Pakistāna

TEĀTRIS KĀ SVĒTNĪCA

Kad Ajokas teātrī (Ajoka Theatre)ⁱ tika spēlēta luga par sūfiju dzejnieku Bulehu Šahu (Bulleh Shah)ⁱⁱ, izrādes beigās vecs vīrs, ko pavadīja jauns zēns, piegāja pie aktiera, kurš spēlēja dižo Sūfijuⁱⁱⁱ un palūdza: “Manam mazdēlam nav labi, vai jūs, lūdzu, nevarētu viņu svētīt?” Aktieris bija pārsteigts un teica: “Es neesmu Bulehs Šahs. Esmu tikai aktieris, kurš spēlē šo lomu.” Vecais vīrs teica: “Dēls, tu neesi aktieris, tu esi Buleha Šaha reinkarnācija, viņa Avatars”^{iv}. Pēkšņi mēs sapratām pilnīgi jaunu teātra konceptu, kurā aktieris kļūst par tā rakstura, ko viņš vai viņa atveido, reinkarnāciju, iemiesojumu.

Pētot tādus stāstus kā šo par Bulehu Šahu – un tādu ir daudz visās kultūrās - , tie var kļūt par tiltu starp mums, teātra veidotājiem, un nepazīstamiem, bet entuziasma pilniem skatītājiem. Kamēr mēs spēlējam uz skatuves, dažkārt mūs aizrauj mūsu teātra filosofija un mūsu sociālo pārmaiņu vēstnieku loma, un mēs atstājam lielu daudzumu ļaužu ārpus. Iesaistoties tagadnes izaicinājumos, mēs zaudējam iespējas izmantot dziļi skarošas garīgās pieredzes, ko var piedāvāt teātris. Mūsdienu pasaulē, kur plaukst fanātisms, naids un vardarbība, un mūsu planēta aizvien dziļāk un dziļāk grimst klimatiskā katastrofā, mums ir jāvairo mūsu garīgais spēks. Mums ir jācīnās pret apātiju, letarģiju, pesimismu, alkatību un nevērību pret pasauli, kurā mēs dzīvojam, un planētu, uz kuras mēs dzīvojam. Teātrim ir sava loma, un tā ir nozīmīga, cēla loma, kas var mobilizēt un piešķirt jaunu enerģiju cilvēcei, ļaujot tai pacelties un izglābties no slīdēšanas bezdibenī. Tā var pacelt, pārvērst skatuvi un spēles telpu par kaut ko svētu.

Dienvidāzijā mākslinieki pirms kāpšanas uz skatuves vispirms paklanās skatuves grīdai, un tā ir sena tradīcija, kurā savijas garīgais ar kultūru.. Ir laiks atjaunot simbiotiskās attiecības starp mākslinieku un publiku, starp pagātņi un nākotni. Teātra veidošana var būt svēta darbība, un aktieri patiesi var kļūt par savu lomu avatariem izrādē, ko viņi spēlē. Teātrim ir potenciāls, lai kļūtu par svētnīcu un lai par tādu pārvērstu spēles telpu.

ⁱ Ajokas teātris – dibināts 1984. gadā; pundžabu valodā vārds “ajoka” nozīmē “mūsdienīgs”. Tā repertuārā ir lugas par tādām tēmām kā reliģiskā tolerance, miers, dzimuma un vardarbības jautājumi, cilvēktiesības.

ⁱⁱ Sūfisms – mistiska islāma ticības virziens. Sūfistu dzeja, kas visvairāk ir iemiesota mūzikā, atspoguļo mistisku saikni ar Dievu ar profānās mīlestības metaforu un personiskās pieredzes palīdzību.

ⁱⁱⁱ Bulehs Šahs (*Bulleh Shah*, 1680-1757): ietekmīgs pandžabu – sūfiju dzejnieks, kurš rakstīja par sarežģītām filosofiskām tēmām vienkāršā valodā, spilgts tradicionālās reliģijas kritiķis, kurš tika apsūdzēts ķecerībā, liedzot viņam apbedīšanu pilsētas kapsētā. Populārs, neraugoties uz reliģiskiem dalījumiem.

^{iv} Avatars – dievišķā skolotāja iemiesošanās vai parādīšanās uz zemes indiešu kultūrā.